

Prof. dr hab. Jarosław Buszko
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK
Katedra Ekologii i Biogeografii
ul. Lwowska 1, 87-100 Toruń
tel. (056) 611 44 69
e-mail: buszko@biol.uni.torun.pl

O c e n a

dzieła naukowego, stanowiącego podstawę postępowania habilitacyjnego i osiągnięć naukowych dr Pawła Adamskiego, zatrudnionego na stanowisku specjalisty w Instytucie Ochrony Przyrody PAN w Krakowie

Dr Paweł Adamski uzyskał stopień magistra biologii w roku 1994 na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Stopień doktora nauk biologicznych został nadany mu w roku 2000 przez Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie za rozprawę „Efekty długotrwałej izolacji w pienińskiej populacji niepylaka apollo (*Parnassius apollo frankenbergeri* Slaby, 1955)”. Rozprawa ta została wyróżniona nagrodą Prezesa Rady Ministrów.

Zdefiniowanie sylwetki naukowej habilitanta jest dość trudne ze względu na aktywność w kilku różnych dyscyplinach naukowych, co w pewnym stopniu wynika z jego afiliacji zawodowych. Zainteresowania naukowe dra Pawła Adamskiego od początku dotyczyły problematyki związanej z ochroną przyrody. Od 1994 roku jest on pracownikiem Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, gdzie zajmował kolejno stanowiska: stażysty, asystenta, adiunkta, a ostatnio specjalisty. W ramach profilu badawczego jednostki zajmował się zagadnieniem restytucji chronionego gatunku motyla *Parnassius apollo* oraz badaniem ekologii i behawioru pokrewnego gatunku *Parnassius mnemosyne*. Ponadto brał udział w badaniach nad populacjami roślin stepowych występujących na izolowanych stanowiskach w południowej Polsce. Współpraca z Instytutem Mikrobiologii Collegium Medium zaowocowała szeregiem prac nad dynamiką i sukcesją rozmaitych składników flory bakteryjnej układu pokarmowego i dróg rodnych człowieka. Powstało też kilka prac dotyczących związków między stylem życia, a parametrami zdrowotnymi studentów. Trzecim kierunkiem zainteresowań habilitanta było określenie wpływu turystyki na środowisko przyrodnicze, co pozostaje w bezpośredniej relacji z jego zatrudnieniem w Instytucie Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie. Reasumując działalność naukowa dra Pawła Adamskiego dotyczy trzech różnych dyscyplin naukowych: ochrony przyrody, biologii medycznej i turystyki. Jest on typem badacza zorientowanego na rozwiązywanie problemów w dziedzinach, gdzie w szerokie zastosowanie mają zaawansowane metody statystyczne i techniki wykorzystujące system GIS, zaś przedmiot badań może być dobierany odpowiednio do problemu.

W świetle Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) ocena dorobku dr Pawła Adamskiego w świetle kryteriów oceny dotyczących osiągnięć naukowo-badawczych oraz dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej przedstawia się następująco:

Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

I. Ocena głównego osiągnięcia naukowego pt. „Preferencje siedliskowe i biologia rozrodu niepylaka mnemozyny *Parnassius mnemosyne* oraz ich znaczenie dla ochrony gatunku. (Studia Naturae 61, Kraków, 2013, 65 ss.)

Jako główne osiągnięcie naukowe habilitant wskazał polskojęzyczną rozprawę opublikowaną w niszowym czasopiśmie, które nie jest nawet uwzględnione na liście punktowanych czasopism MNiSW. Autor zgłosił pracę jako monografię, ale nie stanowi ona zamkniętej całości, zwłaszcza w odniesieniu do pierwszej części tytułu. Rozważane w niej preferencje siedliskowe dotyczą tylko trzech położonych blisko siebie stanowisk na terenie Gór Słonnych. Pod względem metodycznym praca jest przygotowana jest bardzo dobrze z wyjątkiem eksperymentów dotyczących drapieżnictwa. Porcjowane mięso to nie żywe motyle - wabi ono raczej nekrofagi niż drapieżców. Zagadnienie to jest znacznie szersze, gdyż presja drapieżców nie ogranicza się tylko do nieruchomych motyli – latające osobniki są ofiarami wazek, pajaków sieciowych i ptaków. Gąsienice są atakowane przez pluskwiaki różnoskrzydłe i pasożytniki, które w zasadniczym stopniu mogą ograniczać liczebność populacji.

W trakcie badań autor zebrał dużą liczbę danych opartych na obserwacjach, które zostały prawidłowo opracowane i zinterpretowane. Wnioski odnoszące się do preferencji siedliskowych mają zastosowanie właściwie tylko do badanego przez autora obszaru, ponieważ w wielu innych miejscach obecność niepylaka mnemozyny wcale nie jest związana z obecnością wilgotnych łąk, a drapieżnictwo ze strony mrówek nie jest oczywiste. Najbardziej obiecujące są wyniki badań nad behawiorem rozrodczym, co stwarza widoki na prowadzenie kontrolowanych hodowli w celu restytucji gatunku. Wskazania dotyczące ochrony niepylaka mnemozyny są mało konkretne. Ze względu na bardziej skomplikowane preferencje siedliskowe niż w przypadku niepylaka apollo, czynna ochrona niepylaka mnemozyny będzie wymagała dalszych badań i szerszej wiedzy o jego bionomii.

W ogólnej ocenie praca jest interesującą, aczkolwiek przyczynkową rozprawą, którą trudno uznać za monografię stanowiącą znaczący wkład do wiedzy. W dorobku autora wpiera ją tylko jedna praca o stanie populacji niepylaka mnemozyny w Pienińskim Parku Narodowym oraz opracowanie gatunku w formie przewodnika metodycznego dla potrzeb monitoringu. Autor jest kierownikiem dwóch projektów badawczych dotyczących niepylaka mnemozyny, co powinno przynieść efekty w postaci kilku publikacji w indeksowanych czasopismach o

międzynarodowym zasięgu. Tymczasem skromną, polskojęzyczną publikację, mimo że opatrzoną obszernym, anglojęzycznym streszczeniem, ale opublikowaną w niezauważalnym w obiegu informacji naukowej czasopiśmie, trudno uznać za główne osiągnięcie naukowe habilitanta. Tym bardziej, że ma on dobrze notowany dorobek na temat niepylaka apollo. Dziwi mnie to, że nie przedstawił on swoich prac o nim jako swojego głównego osiągnięcia. Jeśli jednak zdecydował się na niepylaka mnemozynę, to moim zdaniem decyzja o wszczęciu postępowania habilitacyjnego jest przedwczesna, gdyż dopiero realizowane granty dostarczą materiału na publikacje o międzynarodowym znaczeniu.

II. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Publikowany dorobek habilitanta jest duży. Obejmuje ogółem 72 publikacje, z których 63 są to prace naukowe publikowane zarówno w czasopismach posiadających *impact factor*, czasopismach o zasięgu krajowym lub lokalnych, jak również w formie komunikatów z konferencji naukowych. Pozostałe 9 publikacji można zaliczyć do opracowań popularno naukowych. Podkreślić należy zdecydowany wzrost aktywności naukowej kandydata po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.

Pod względem bibliometrycznym dorobek prezentuje się znakomicie. Łączna liczba punktów według listy czasopism MNiSW wynosi 447, a sumaryczny *impact factor* 47,625. Prace uwzględnione w bazie Journal Citation Report cytowane były 90 razy, a wartość indeksu Hirsha wynosi 9.

Tym niemniej należy zauważyć, że dorobek ten dotyczy kilku różnych dyscyplin naukowych. Z dziedziny nauk biologicznych, o stopień naukowy której ubiega się habilitant, ma on 30 prac naukowych, z których ogólna liczba punktów wynosi 154, a sumaryczny *impact factor* 7,859.

Do zakresu nauk medycznych należy 20 publikacji, zajmujących pozostałą część *impact factor* i prawie 2/3 wszystkich punktów MNiSW. Udział habilitanta w wieloautorskich publikacjach zawiera się w granicach 5-15%, a jego wkładem jest opracowanie metodyki i przeprowadzenie analizy statystycznej danych. Mogę zatem stwierdzić, że nie jest on ekspertem merytorycznym w zakresie biologii medycznej, a jedynie współpracownikiem technicznym. Jako zoolog nie jestem kompetentny by ocenić wartość merytoryczną tych publikacji.

Do dziedziny nauk o kulturze fizycznej zaliczam pozostałych 13 prac. Turystyka zaczyna się powoli wyodrębniać jako samodzielna dyscyplina naukowa, pozostająca w mniej lub bardziej ścisłych związkach z innymi dyscyplinami. Należy zauważyć, że prace dra Pawła Adamskiego wyraźnie nawiązują do problemów ochrony przyrody. Nie należą one jednak do dziedziny nauk biologicznych i dlatego także nie będą oceniane.

W dorobku habilitanta mieszczącym się w głównej dziedzinie można wskazać kilka nurtów. Za najważniejszy i najbardziej wartościowy uważam zestaw prac dotyczących badań nad

populacją niepylaka apollo w Pieninach. Prace te pozwoliły na poznanie procesów związanych ze spadkiem liczebności gatunku, zmian kształtu skrzydeł u osobników z wymierającej populacji, wymagań siedliskowych, wykorzystania bazy pokarmowej oraz wielu innych mało znanych aspektów bionomii i behawioru. Na podstawie zgromadzonej wiedzy możliwe było przeprowadzenie skutecznej restytucji niepylaka apollo w Pieninach, co uważam za duże osiągnięcie jednocześnie będące miarą efektywności przeprowadzonych badań.

Drugą grupę stanowi cykl siedmiu prac dotyczących dziewięciśią popłocholistnego, w których przedstawiono wyniki badań nad rozmieszczeniem, liczebnością populacji, reprodukcją oraz możliwością ochrony tego gatunku, a przy okazji także innych roślin stepowych, takich jak miłek wiosenny i zawilec wielkokwiatowy.

W pojedynczych pracach poruszane są zagadnienia występowania ssaków w masywie Pilska, gniewosza plamistego i pazia żeglarza w Pieninach oraz zmian w faunie owadów zapylających wskutek wielkoskalowych zmian środowiskowych.

Podsumowując dorobek naukowy dra Pawła Adamskiego (poza omówionym wcześniej głównym osiągnięciem naukowym i publikacjami odnoszącymi się do innych dyscyplin naukowych) oceniam jako dość dobry.

Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

I. Dorobek dydaktyczny

Jako pracownik instytutu podległego Polskiej Akademii Nauk dr Paweł Adamski miał mniejsze możliwości rozwijania swojej działalności dydaktycznej w porównaniu do osób pracujących na uczelniach. Tym niemniej ma w tej dziedzinie istotne osiągnięcia, zwłaszcza w okresie pracy na Wydziale Turystyki AWF w Krakowie. Do najważniejszych zaliczam udział w utworzeniu specjalności „Turystyka przyrodnicza”, dla której przygotował sylabusy i programy realizacji kilku przedmiotów. Ponadto prowadził zajęcia (wykłady i ćwiczenia) z przedmiotów „Ekologia” i „Przyrodoznawstwo”. Okazyjnie współpracował także z Wydziałem Chemii UJ, gdzie prowadził wykłady w ramach przedmiotu „Podstawy ochrony przyrody”. Dla uczestników Międzynarodowego Studium Doktoranckiego przy Instytucie Ochrony Przyrody PAN prowadził wykład „Ekologia populacji w ochronie przyrody” i „Znaczenie autekologii w ochronie przyrody”. Efektem pracy dydaktycznej kandydata jest wypromowanie 25 prac magisterskich, w tym 22 na Wydziale Turystyki AWF i 3 na Wydziale Chemii UJ. Ponadto jest promotorem jednej pracy licencjackiej na Wydziale Chemii UJ. Pełni również funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich.

Oceniając działalność dydaktyczną dra Pawła Adamskiego należy podkreślić jego aktywny udział w opracowaniu programów nowych przedmiotów, różnorodność prowadzonych przedmiotów często będących na styku różnych dyscyplin naukowych, a także znaczącą

liczbę wypromowanych prac magisterskich. Na tej podstawie dorobek dydaktyczny kandydata, pomimo że w niewielkim stopniu dotyczy on biologii, oceniam jako dobry.

II. Dorobek popularyzatorski

Dr Paweł Adamski jest autorem lub współautorem 9 prac popularno-naukowych opublikowanych w rozmaitych biuletynach lub wydawnictwach okazyjnych. Prace te mieszczą się zasadniczo w profilu ochrony przyrody, ale także i biologii. Liczącym się opracowaniem, które mieści się w tej kategorii prac popularno-naukowych jest rozdział o niepylaku mnemozynie w przewodniku metodycznym dotyczącym monitoringu zwierząt. Osoby zajmujące się ochroną przyrody w publikacji tej mogą znaleźć podstawowe informacje o gatunki i sposobach jego ochrony. Inną formą upowszechniania wiedzy przyrodniczej był udział w przygotowaniu i realizacji audycji radiowych emitowanych przez lokalną rozgłośnię radiową w Krakowie oraz konsultacje i współpraca przy opracowaniu scenariuszy do kilku filmów przyrodniczych.

Działalność popularyzatorska dra Pawła Adamskiego w mojej ocenie wypada bardzo dobrze.

III. Współpraca międzynarodowa

Na podstawie nadesłanych materiałów, na temat współpracy międzynarodowej kandydata niewiele można wywnioskować. Jedynie udział jego jako konsultanta d.s. restytucji niepylaka apollo w słowackiej części Pienińskiego Parku Narodowego (PIENAP) należy traktować jako formę współpracy międzynarodowej. Nie brał on udziału w żadnym międzynarodowym programie badawczym, stąd wszystkie jego współautorskie prace naukowe, komunikaty i prezentacje konferencyjne powstały we współpracy z krajowymi autorami.

Aktywność w przestrzeni międzynarodowej wyraża się również w czynnym uczestnictwie w międzynarodowych konferencjach i warsztatach naukowych. Dr Paweł Adamski brał udział w 5 międzynarodowych konferencjach, gdzie prezentowane były jego współautorskie referaty i postery. We wcześniejszym okresie kariery naukowej przebywał na krótkoterminowych stażach zagranicznych w Szwecji, Republice Czeskiej i Finlandii. W kraju prowadził warsztaty terenowe z zakresu ochrony przyrody, dla studentów i przedstawicieli organizacji pozarządowych z Ukrainy, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Poza tym współpraca międzynarodowa kandydata sprowadza się do nieformalnych kontaktów, które bez ram formalnych niewiele znaczą. Dlatego ten obszar działalności uważam za słaby.

Ocena aktywności organizacyjnej i aplikacyjnej

Biorąc pod uwagę umiejętności dra Pawła Adamskiego w pozyskiwaniu środków finansowych na krajowe projekty badawcze mogę stwierdzić, że ma on na tym polu duże osiągnięcia. Brał on, lub aktualnie bierze udział w 5 projektach finansowanych przez MNiSW, przy czym w dwóch jest kierownikiem projektu, a w pozostałych wykonawcą lub głównym wyko-

nawcą. Dwa ostatnio realizowane granty, których kandydat jest kierownikiem dotyczą ekologii niepylaka mnemozyny.

Inną działalnością na rzecz nauki jest recenzowanie manuskryptów prac przeznaczonych do opublikowania w czasopismach naukowych. W okresie 2007-2013 kandydat wykonał 4 recenzje dla czasopism Journal of Insect Conservation, Biological Conservation i Journal of Sustainable Tourism.

Od roku 2005 dr Paweł Adamski jest członkiem Rady Naukowej Pienińskiego Parku Narodowego, a w latach 2003-2006 był członkiem Rady Naukowej Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie. Pełnił w latach 1999-2003 funkcję krajowego koordynatora do spraw GIS w programie prowadzonym przez WWF. Należał także do zespołu ekspertów przyrodniczych zajmujących się programami rolno-środowiskowymi przy Ministerstwie Rolnictwa.

Znakomicie przedstawia się działalność aplikacyjna dra Pawła Adamskiego. Brał on udział w opracowaniu planów ochrony kilku rezerwatów, waloryzacji przyrodniczej cennych przyrodniczo terenów, ekspertyz dotyczących oddziaływania rozmaitych czynników na środowisko przyrodnicze, jak również organizował szkolenia dotyczące aktywnej ochrony i monitoringu populacji bezkręgowców. Aktywnie uczestniczył w programach restytucji populacji niepylaka apollo w Pienińskim Parku Narodowym oraz odtwarzaniu populacji kumaka górskiego i skójki gruboskorupowej.

W świetle powyższych faktów oceniam działalność organizacyjną dra Pawła Adamskiego jako bardzo dobrą.

Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę wszystkie omówione aspekty oceny dorobku dra Pawła Adamskiego stwierdzam: pomimo tego, że dorobek publikacyjny w zakresie nauk biologicznych jest w zasadzie wystarczający, a dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i aplikacyjny jest dobry lub bardzo dobry, to najważniejszy element oceny, którym jest główne osiągnięcie naukowe, nie spełnia warunków zawartych w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego*. Dlatego habilitant na podstawie obecnie przedstawionej dokumentacji nie może ubiegać o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Toruń, 12 maja 2014 r.

(Prof. dr hab. Jarosław Buszko)